

Anonymizované znenie

Zhrnutie

C-402/19 – 1

Vec C-402/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. máj 2019

Vnútroštátny súd:

Cour du travail de Liège

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

17. máj 2019

Odvolať:

LM

Oporca:

Centre public d'action sociale de Seraing

I. Skutkový stav a konanie vo veci samej

- 1 LM, odvolateľ v konaní vo veci samej, konžský štátny príslušník narodený v roku 1956, je otcom dcéry R, narodenej v roku 1999 a v súčasnosti už plnoletej. R trpí vážnou kosáčikovitou anémiou (drepanocytóza) a ťažkou kyfóziou, ktorá si vyžaduje chirurgický zákrok, lebo inak jej hrozí ochrnutie.
- 2 Medzi účastníkmi konania je nesporné, že zdravotný stav R je veľmi vážny, a zo spisu vo veci samej vyplýva, že lekári považujú stálu prítomnosť jej otca pri nej za nevyhnutnú.
- 3 LM a R prišli do Belgicka v roku 2012. Na základe zdravotného stavu R, v tom čase maloletej, LM podal 20. augusta 2012 žiadosť o povolenie na pobyt zo zdravotných dôvodov na základe článku 9b loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (zákon z 15. decembra 1980 o vstupe na územie, pobyte, usadení sa a odsune cudzincov) (*Moniteur belge* z 31. decembra 1980, s. 14584; ďalej len „zákon z 15. decembra 1980“). Office des étrangers (Cudzinecký úrad, Belgicko, ďalej len „cudzinecký úrad“) 6. marca 2013 vyhlásil túto žiadosť (ďalej len „žiadosť na základe článku 9b“) za prípustnú.
- 4 Na základe tohto prvého rozhodnutia Centre public d'action sociale de Seraing (Verejné centrum sociálnej pomoci v Seraingu, Belgicko; ďalej len „CPAS“), odporca v konaní vo veci samej, poskytol LM finančnú sociálnu pomoc v sadzbe pre hlavu rodiny.
- 5 Cudzinecký úrad následne prijal voči R a LM tri rozhodnutia, ktorými ich žiadosť na základe článku 9b zamietol, avšak po tom, ako podali opravný prostriedok na Conseil du contentieux des étrangers (Rada pre cudzinecké spory, Belgicko, ďalej len „CCE“), ich vždy vzal späť.
- 6 Štvrté zamietavé rozhodnutie bolo dotknutej osobe oznámené 25. februára 2016 s tým, že obsahovalo príkaz na opustenie územia Belgicka do 30 dní. Toto rozhodnutie bolo napadnuté návrhom na odklad výkonu a žalobou o neplatnosť podanými na CCE, o ktorých v súčasnosti stále prebieha konanie.
- 7 Keďže podanie tohto návrhu a žaloby nemá automatický odkladný účinok, LM a R sa od 26. marca 2016 zdržiavajú v Belgicku neoprávnene.
- 8 CPAS v Seraingu od uvedeného dňa zastavilo vyplácanie finančnej pomoci. Dňa 22. marca 2016 priznalo R nárok na urgentnú zdravotnú starostlivosť spolu s úhradou nákladov na jej hospitalizáciu.

- 9 V dôsledku konania o nariadenie predbežného opatrenia pred Tribunal du travail de Liège (Pracovný súd Liège, Francúzsko) došlo k obnoveniu finančnej pomoci v sadzbe pre hlavu rodiny.
- 10 Táto pomoc bola opätovne zrušená dvomi rozhodnutiami oznámenými LM dňa 22. mája 2017 z dôvodu, že R sa 11. apríla 2017 stala plnoletou. Svojimi rozhodnutiami CPAS na jednej strane zastavilo LM vyplácanie finančnej pomoci v sadzbe pre hlavu rodiny s účinnosťou od 11. apríla 2017, odkedy už nemal maloleté dieťa, ktoré by bolo od neho závislé, a na druhej strane jemu samému zamietlo z dôvodu neoprávneného pobytu akúkoľvek sociálnu pomoc okrem urgentnej zdravotnej starostlivosti.
- 11 Odkedy je R plnoletá, vzhľadom na svoj zdravotný stav poberá sociálnu pomoc v sadzbe pre osamelú osobu spolu s rodinnými dávkami, na ktoré je oprávnená z dôvodu svojho zdravotného postihnutia.
- 12 Rozsudkom zo 16. apríla 2018 Tribunal du travail de Liège (Pracovný súd Liège) na základe rozsudku Súdneho dvora z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453) (ďalej len „rozsudok Abdida“) uznal odkladný charakter žaloby podanej na CCE proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti na základe článku 9b. V dôsledku toho Tribunal du travail de Liège (Pracovný súd Liège) uložil CPAS povinnosť vyplatiť LM finančnú sociálnu pomoc v sadzbe pre hlavu rodiny od 26. marca 2016, dňa podania žiadosti, do 10. apríla 2017, dňa predchádzajúceho dňa, kedy jeho dcéra dosiahla plnoletosť.
- 13 Keďže pracovný súd zistil, že v období od 11. apríla 2017 LM už nebol rodičom maloletého dieťaťa, ktorý by sa mohol odvolávať na zdravotne podmienenú nemožnosť svojho návratu, rozhodol, že rozhodnutia, ktorými bola LM zamietnutá finančná sociálna pomoc, sú od uvedeného dňa odôvodnené.
- 14 LM podal proti rozsudku odvolanie, pričom namietal proti tomu, že tento rozsudok potvrdil zákonnosť rozhodnutí CPAS o zastavení vyplácania a zamietnutí sociálnej pomoci jeho osobe od 11. apríla 2017.

II. Právny rámec

1. Belgické právo

- 15 Podľa článku 9b zákona z 15. decembra 1980 cudzinec zdržiavajúci sa v Belgicku, ktorý trpí ochorením vyvolávajúcim reálne riziko ohrozenia jeho života či fyzickej integrity alebo reálne riziko neľudského či ponižujúceho zaobchádzania, môže, pokiaľ neexistuje nijaká primeraná liečba v krajine jeho pôvodu alebo v krajine, kde sa zdržiava, požiadať, aby mu minister alebo ním poverená osoba udelili povolenie na pobyt v Belgickom kráľovstve. Ide o výnimku zo všeobecnej požiadavky stanovenej v článku 9, že žiadosť o povolenie na pobyt dlhší ako tri mesiace sa predkladá belgickému

diplomatickému alebo konzulárnemu úradu príslušnému podľa miesta bydliska alebo pobytu v zahraničí.

- 16 Podľa článku 57 ods. 2 loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'action sociale (základný zákon z 8. júla 1976 o verejných centrách sociálnej pomoci (*Moniteur belge* z 5. augusta 1976, s. 9876; ďalej len „zákon z 8. júla 1976“), bude mať neoprávnenosť pobytu za následok nepriznanie akýchkoľvek sociálnych dávok okrem poskytovania bezodkladnej zdravotnej starostlivosti.
- 17 Belgický Cour constitutionnelle (Ústavný súd) stanovil výnimku z tejto požiadavky v prospech cudzincov neoprávnene sa zdržiavajúcich na území Belgicka, ktorí preukážu, že zo zdravotných dôvodov je pre nich absolútne nemožné, aby splnili vykonateľný príkaz na opustenie územia.
- 18 Vo svojom rozsudku 80/99 z 30. júna 1999 Cour d'arbitrage (rozhodcovský súd) – teraz Cour constitutionnelle (Ústavný súd) – rozhodol, že článok 57 ods. 2 vyššie predstavuje porušenie článkov 10 a 11 Ústavy v prípade, že sa obmedzenie sociálnej pomoci výhradne na urgentnú zdravotnú starostlivosť „vzťahuje na osoby, v prípade ktorých je zo zdravotných dôvodov absolútne nemožné, aby splnili príkaz opustiť Belgicko“, lebo „bez primeraného odôvodnenia rovnako zaobchádza s osobami, ktoré sa nachádzajú v zásadne odlišných situáciách, teda tými, ktoré môžu byť vyhostené a tými, ktoré nemôžu byť vyhostené zo zdravotných dôvodov. V tomto rozsahu je článok 57 ods. 2 diskriminačný“.
- 19 Rozhodnutie Cour d'arbitrage (rozhodcovský súd) 194/2005 z 21. decembra 2005 rozšírilo pôsobnosť tejto súdom uznanej výnimky na neoprávnene sa zdržiavajúcich rodičov majúcich vážne choré maloleté dieťa, ktoré je od nich závislé. Uvedený súd v predmetnom rozsudku rozhodol, že článok 57 ods. 2 zákona z 8. júla 1976 porušuje ústavné princípy rovnosti a nediskriminácie v tom zmysle, že „bez primeraného odôvodnenia rovnako zaobchádza s osobami, ktoré sa nachádzajú v zásadne odlišných situáciách, teda tými, ktoré môžu byť vyhostené a tými, ktoré nemôžu byť vyhostené, lebo sú rodičmi – čo vedia dokázať – maloletého dieťaťa, pre ktoré je zo zdravotných dôvodov absolútne nemožné, aby splnilo príkaz na opustenie územia z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, keďže mu nemôže byť poskytnutá primeraná starostlivosť v krajine jeho pôvodu alebo v inom štáte povinnom prijať ho späť, a ktorého právo na rešpektovanie rodinného života musí byť zachované zabezpečením prítomnosti jeho rodičov pri ňom“. Ústavný sudca dospel k tomuto záveru najmä na základe článku 8 EDLP.
- 20 Súdny rozhodujúce vo veci samej potom vo veľmi bohatej judikatúre určili tri kritériá, ktoré musí súhrnne splniť neoprávnene sa zdržiavajúci cudzinec – alebo jeho maloleté dieťa – ktorý sa odvoláva na zdravotne podmienenú absolútnu nemožnosť návratu do krajiny svojho pôvodu, a to závažnosť ochorenia, neexistencia primeranej liečby v krajine pôvodu a skutočná nedostupnosť starostlivosti v krajine pôvodu.

2. Medzinárodné právo a právo Únie

21 Článok 8 EDLP stanovuje:

„Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.“

22 Súdny dvor v rozsudku Abdida rozhodol:

„Články 5 a 13 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území, vykladané s ohľadom na článok 19 ods. 2 a článok 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článok 14 ods. 1 písm. b) tejto smernice sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave:

- ktorá nepriznáva odkladný účinok opravnému prostriedku podanému proti rozhodnutiu, ktoré ukladá štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý trpí vážnou chorobou, opustiť územie členského štátu, keď vykonanie tohto rozhodnutia môže tohto štátneho príslušníka tretej krajiny vystaviť vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu, a
- ktorá nestanovuje, že v rámci možností budú zabezpečené základné potreby štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý trpí vážnou chorobou, v období, keď je dotknutý členský štát povinný odložiť vyhostenie tohto štátneho príslušníka tretej krajiny v dôsledku podania uvedeného opravného prostriedku, aby sa zabezpečilo, že urgentná zdravotná starostlivosť a základná liečba môžu byť účinne poskytnuté“.

23 Odvolateľ sa tiež odvoláva na článok 19 ods. 2, článok 47, ako aj články 7 a [21] Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) a články 5 a 13 a článok 14 ods. 1 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 7. decembra 12 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území (Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98).

III. Predmet sporu vo veci samej a stanoviská účastníkov konania

- 24 Odvolateľ vychádza z konštatovania, že pracovný súd správne zohľadnil zásadu stanovenú v rozsudku Abdida, keď jeho dcére priznal finančnú sociálnu pomoc vzhľadom na odkladný účinok žaloby, ktorú podal na CCE, keď bola dcéra ešte maloletá, z dôvodu obhájiteľnej výhrady týkajúcej sa jej zdravotného stavu.
- 25 Domnieva sa, že zdravotný stav jeho dcéry, ktorý je vážny z viacerých hľadísk, predstavuje nielen pre ňu, ale aj pre neho samého absolútnu nemožnosť návratu, keďže lekári potvrdzujú, že vzhľadom na závažnosť zdravotného postihnutia R je prítomnosť jej otca pri nej nevyhnutná, čo mu bráni splniť príkaz na opustenie územia.
- 26 Tvrdí, že výkon tohto príkazu na opustenie územia by predstavoval neprimeraný zásah do jeho práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeného článkom 8 EDĽP.
- 27 Vzhľadom na túto situáciu vyššej moci, ktorá mu fyzicky a morálne znemožňuje opustiť územie, je podľa jeho názoru potrebné neuplatniť v jeho prípade článok 57 ods. 2 zákona z 8. júla 1976. Ďalej pripomína, že stav odkázanosti rodinnej jednotky, ktorú tvorí so svojou dcérou, nebol spochybnený CPAS, ktoré z tohto dôvodu vyhovel žiadosti jeho dcéry o finančnú pomoc v sadzbe pre osamelú osobu. Náklady otca a dcéry pritom zostali konštantné (nájomné, elektrická energia, náklady na lieky a liečebné náklady atď.), zatiaľ čo ich zdroje klesli o 25 % v porovnaní s obdobím, keď LM poberal finančnú pomoc v sadzbe pre hlavu rodinu.
- 28 LM preto žiada na Cour du travail de Liège (Pracovný súd v Liège), aby uložil CPAS povinnosť vyplácať mu s účinnosťou od 11. apríla 2017 finančnú pomoc v sadzbe pre hlavu rodiny, alebo subsidiárne v sadzbe pre osobu žijúcu v spoločnej domácnosti.
- 29 CPAS najprv spochybňuje odkladný účinok žaloby, ktorú podal LM na CCE.
- 30 Ďalej sa domnieva, že zamietnutie priznania sociálnej pomoci dotknutej osobe nepredstavuje nerešpektovanie jej súkromného a rodinného života, pretože na jednej strane sa otec a jeho dcéra neoprávnene zdržiavajú na danom území a na druhej strane rozhodnutie zastaviť LM vyplácanie sociálnej pomoci mu vôbec nebráni v tom, aby žil so svojou plnoletou dcérou a poskytoval jej pomoc, ktorú si jej zdravotný stav vyžaduje.
- 31 Okrem toho v prípade LM nemožno uznať zdravotne podmienenú nemožnosť návratu, lebo osobne netrpí zdravotnými problémami a choroba jeho dcéry – ktorej závažnosť CPAS nespochybňuje – nepredstavuje vyššiu moc, na ktorú sa LM odvoláva, aby dosiahol neuplatnenie článku 57 ods. 2 zákona z 8. júla 1976.
- 32 CPAS napokon spochybňuje stav odkázanosti, lebo LM podľa jeho názoru nepreukázal, že finančná pomoc priznaná jeho dcére spolu s rodinnými dávkami

pre zdravotne postihnutú osobu nepostačujú na pokrytie všetkých základných potrieb oboch dotknutých osôb.

- 33 CPAS sa preto rozhodlo potvrdiť vydaný rozsudok.

IV. Posúdenie cour du travail (pracovný súd)

- 34 Cour du travail (pracovný súd) sa domnieva, že predmetom sporu nie je určenie, či R, ktorá sa stala plnoletou, spĺňa kritériá na uznanie zdravotne podmienenej absolútnej nemožnosti návratu, čo sa už konštatovalo. V skutočnosti jej CPAS aj napriek tomu, že sa na území Belgicka zdržiava neoprávnene, priznalo finančnú sociálnu pomoc z dôvodu vážnej choroby, ktorou je postihnutá a ktorá si podľa jednomyselného stanoviska lekárov špecialistov vyžaduje, aby ju niekoľko rokov pozorovali a poskytovali jej primeranú starostlivosť, ktorú jej vzhľadom na chatrný stav zdravotníctva v Kongu možno poskytovať len v Belgicku.
- 35 Predmetom sporu vo veci samej je teda určenie, či prítomnosť LM pri jeho dcére, ktorú lekári považujú za nevyhnutnú, môže mať z právneho hľadiska za následok neuplatnenie článku 57 ods. 2 zákona z 8. júla 1976 aj v jeho prospech, aby sa mu v prípade, že sa preukáže stav odkázanosti, mohla priznať finančná pomoc na doplnenie pomoci, ktorú poberá jeho dcéra.

1. Rozlišovanie medzi zdravotne podmienenou absolútnou nemožnosťou návratu a legalizáciou pobytu zo zdravotných dôvodov

- 36 Cour du travail (pracovný súd) pripomína, že treba zásadne rozlišovať medzi zdravotne podmienenou absolútnou nemožnosťou návratu na jednej strane a kritériami zakotvenými v rozsudku Abdida, od ktorých závisí odkladný účinok žaloby o neplatnosť a návrhu na odklad výkonu rozhodnutia o zamietnutí žiadosti na základe článku 9b, na druhej strane.
- 37 Toto rozlišovanie už bolo vysvetlené v rozsudku Cour du travail de Bruxelles (Pracovný súd Brusel) z 13. mája 2015, ktorým sa rozhodlo, že zdravotne podmienená nemožnosť návratu je autonómny pojem vzhľadom na pojem, ktorý je relevantný pre žiadosť na základe článku 9b. Tento záver vychádza z nasledujúcich úvah:
- Keď Ústavný súd vo svojom rozsudku č. 80/99 rozhodol, že došlo k porušeniu článkov 10 a 11 Ústavy, neodvolával sa pritom na článok 3 EDLP, ani na rozsudok ESLP z 2. mája 1997, D. v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:1997:0502JUD003024096). Rovnako je to v prípade jeho rozsudku č. 194/2005.
 - V poslednom uvedenom rozsudku Cour constitutionnelle (Ústavný súd) považuje za prekážku návratu neexistenciu „primeranej starostlivosti v krajine pôvodu“ tam, kde ESLP uvádza, že „skutočnosť, že sťažovateľ by v prípade vyhostenia zo zmluvného štátu utrpel výrazné zhoršenie svojej situácie,

a najmä podstatné zníženie očakávanej dĺžky svojho života, nie je samo osebe postačujúce na to, aby mohol namietat' porušenie článku 3 (EDLP)“ (rozsudok z 27. mája 2008, N. v. Spojené kráľovstvo, CE:ECHR:2008:0527JUD002656505, § 42, ďalej len „rozsudok N. v. Spojené kráľovstvo“), judikatúra, ku ktorej sa ESLP odvtedy vrátil, pozri v texte.

- Sociálna pomoc poskytovaná v prípade zdravotne podmienenej nemožnosti návratu má rovnaký základ ako sociálna pomoc poskytovaná cudzincovi, ktorý sa pre okolnosti, ktoré síce nezávisia od jeho vôle, avšak nie sú zdravotnej povahy, nemôže vrátiť do krajiny svojho pôvodu (napr. keď mu krajina pôvodu odmieta vydať potrebné dokumenty). Na priznanie sociálnej pomoci preto nie sú rozhodujúce len zdravotné okolnosti, ktoré sú príčinou nemožnosti návratu, ale nemožnosť návratu ako taká.
 - Pri skúmaní žiadosti o sociálnu pomoc sa teda nemôže uplatniť obzvlášť obmedzujúci formalistický prístup, ktorým sa vyznačuje skúmanie požiadaviek pre pobyt.
- 38 Cour du travail (pracovný súd) dospel k záveru, že pri analýze tvrdení odvolateľa treba na jednej strane jasne rozlišovať kritériá potrebné na uznanie prípadu vyššej moci, znemožňujúceho splniť príkaz na opustenie územia, a na druhej strane oveľa reštriktívnejšie kritériá týkajúce sa rizika podstatného a nenapraviteľného zhoršenia zdravotného stavu cudzinca, ktorý sa neoprávnene zdržiava na danom území, ktoré sú potrebné na uznanie odkladného účinku žaloby o neplatnosť a návrhu na odklad výkonu rozhodnutia o zamietnutí žiadosti na základe článku 9.

2. Stanovisko prokuratúry

- 39 Prokuratúra vo svojom písomnom stanovisku zdôrazňuje závažnosť choroby R, ako aj mieru jej závislosti. Konštatuje, že R, ktorá žije spolu so svojím otcom LM od ich príchodu do Belgicka, má len jeho ako emocionálnu podporu pri prekonávaní skúšok, ktorými sú opakujúce sa krízy a hospitalizácie, prísnom dodržiavaní liečby, prijímaní správnych rozhodnutí z lekárskeho hľadiska, podstupovaní ťažkého chirurgického zákroku, ktorý sa bude musieť nevyhnutne uskutočniť v blízkej budúcnosti, a to v kontexte situácie, ktorá môže ohrozovať jej život. Je teda otázne, či nespochybnovaná nutnosť prítomnosti LM pri jeho dcére ho stavia do situácie, že je pre neho nemožné splniť príkaz na opustenie územia.
- 40 Prokuratúra preto prípad posúdila z hľadiska článku 8 EDLP a analyzovala uplatnenie tohto článku zo strany EDLP na súkromné a rodinné vzťahy medzi rodičmi a ich plnoletými deťmi alebo plnoletými súrodencami. V prejednávanej veci považuje „situáciu osobitnej závislosti plnoletého dieťaťa R od jeho otca v miere presahujúcej bežné citové väzby, ktoré sa [jej] vzhľadom na zdravotný stav dieťaťa javia ako zrejmé“, za preukázanú.
- 41 Prokuratúra navrhuje, aby cour du travail (pracovný súd) podal na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania o prejudiciálnej otázke týkajúcej sa

výkladu ustanovení smernice 2008/115 so zreteľom na články 7 a [21] Charty, ktoré v uvedenom poradí zakotvujú právo na rešpektovanie súkromného života a zákaz diskriminácie na základe veku.

- 42 Cour du travail (pracovný súd) súhlasí so stanoviskom prokuratúry a domnieva sa, že bez ohľadu na to, aký je základ práva uplatňovaného odvolateľom – nemožnosť návratu z dôvodu vyššej moci alebo odkladný účinok zakotvený v rozsudku Abdida – tento sa musí preskúmať z hľadiska práva na súkromný a rodinný život.

3. Preskúmanie z hľadiska práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života

- 43 Judikatúra ESLP zakotvila nasledujúce zásady.
- 44 Existujúci vzťah medzi dieťaťom a jeho rodičmi je zo zákona základom „rodinného života“ a z tohto dôvodu je chránený článkom 8 (pozri okrem iného rozsudky z 21. decembra 2001, Şen v. Holandsko, CE:ECHR:2001:1221JUD003146596; z 19. februára 1996, Gül v. Švajčiarsko, CE:ECHR:1996:0219JUD002321894, a z 28. novembra 1996, Ahmut v. Holandsko, CE:ECHR:1996:1128JUD002170293).
- 45 Základným zmyslom tohto ustanovenia je chrániť jedinca pred svojvoľnými zásahmi verejnej moci. Okrem toho z neho môže vychádzať pozitívny záväzok členských štátov účinného „rešpektovania“ rodinného života. Zasahovanie do výkonu tohto práva podlieha skúmaniu proporcionality, pri ktorom sa musí zohľadniť rovnováha medzi dodržiavaním prístahovaleckej politiky, o ktorej rozhodol vnútroštátny zákonodarca, a závažnosťou zásahu do práva dotknutých osôb na rešpektovanie ich rodinného súkromného života. Súd musí v konkrétnom prípade posúdiť, či štát pri výkone svojej voľnej úvahy dodržal článok 8 a pritom zabezpečil spravodlivú rovnováhu medzi protichodnými záujmami jednotlivca a spoločnosti ako celku.
- 46 Rodinná väzba musí byť reálna. ESLP v rámci skutkových okolností skúma kvalitu a pevnosť tejto väzby. Cour du travail (pracovný súd) v prejednávanej veci konštatoval, že úzka rodinná väzba medzi LM a jeho dcérou R nie je spochybnená a že táto prvá podmienka je teda na prvý pohľad splnená.
- 47 Podľa jeho názoru je zložitejšou otázkou zachovania ochrany rodinného života medzi rodičom a jeho plnoletým dieťaťom. ESLP už dávnejšie uznal, že právo na rodinný život nie je obmedzené na vzťahy medzi rodičmi a deťmi a rozšíril tento koncept nad rámec jadrovej rodiny tak, aby zahŕňal vzťahy medzi blízkymi príbuznými a najmä medzi starými rodičmi a vnúčatami, pokiaľ sú dotknuté väzby reálne, pravé a hlboké (pozri okrem iného rozsudky z 13. júna 1979, Marckx v. Belgicko, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, a z 9. júna 1998, Bronda v. Taliansko, CE:ECHR:1998:0609JUD002243093).

- 48 ESĽP uverejnil „Príručku o článku 8 Európskeho dohovoru o ľudských právach“ (https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_FRA.pdf) (ďalej len „príručka“). Podľa bodu 298 príručky „vo veciach imigrácie existuje rodinný život medzi rodičmi a dospelými deťmi len vtedy, ak sa preukáže existencia ďalších prvkov závislosti, iných ako normálne citové väzby“; v bode 285 sa spresňuje, že „ESĽP vo svojej najnovšej judikatúre rozhodol, že rodinné vzťahy, ktoré udržiavajú dospelí so svojimi rodičmi alebo s bratmi a sestrami, sú menej chránené, pokiaľ sa popri normálnych citových väzbách nepreukáže existencia ďalších prvkov závislosti“.*
- 49 ESĽP takisto pripustil v prípadoch týkajúcich sa mladých dospelých, ktorí si ešte nezaložili svoju vlastnú rodinu, že ich väzby s rodičmi a ďalšími príslušníkmi ich blízkej rodiny sa posudzujú aj na základe rodinného života. Väčšina týchto prípadov sa týka vyhostenia cudzincov, ktorí spáchali trestné činy, ale zásady prijaté v tomto ohľade ESĽP sú o to zaujímavejšie, lebo by sa mali uplatňovať *a fortiori* v prípade chorých cudzincov, ktorým rovnako ako v prejednávanej veci nemožno vytýkať žiaden trestný čin. V bode 62 rozsudku z 23. júna 2008, Maslov v. Rakúsko (CE:ECHR:2008:0623JUD000163803) ESĽP zdôraznil: „Žalobca bol v čase, kedy bolo proti nemu vydané opatrenie odopretia pobytu, maloletý. Plnoletosť, t. j. osemnásť rokov, dosiahol v novembri 2002, kedy sa opatrenie stalo konečným po tom, ako Cour constitutionnelle (Ústavný súd) vydal svoje rozhodnutie, ale ešte stále žil so svojimi rodičmi. Uvedený súd v každom prípade pripustil v určitých prípadoch týkajúcich sa mladých dospelých, ktorí si ešte nezaložili svoju vlastnú rodinu, že ich väzby s rodičmi a ďalšími príslušníkmi blízkej rodiny sa posudzujú aj na základe „rodinného života““.
- 50 ESĽP dokonca uznal existenciu rodinnej väzby odôvodňujúcej ochranu na základe článku 8 EDĽP v situáciách, keď táto väzba buď ešte len vznikala, alebo jej existencia bola hlboko narušená osobitnými okolnosťami života dotknutej rodinnej jednotky, pričom zdôraznil, že „tam, kde vznikli rodinné väzby, musí štát v zásade konať spôsobom, ktorý umožní ďalší rozvoj takých väzieb a musí prijať vhodné opatrenia, aby rodič a dotknuté dieťa mohli byť spolu“ (rozsudok z 26. februára 2002, Kutzner v. Nemecko, CE:ECHR:2002:0226JUD004654499). Na druhej strane by sa táto pozitívna povinnosť mala vzťahovať tým viac na vytvorené trvalé rodinné väzby.
- 51 Bod 301[†] príručky odkazuje na rozsudok z 13. decembra 2016, Paposhvili v. Belgicko, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810 (ďalej len „Paposhvili“), v ktorom sa ESĽP vrátil k svojej judikatúre N. v. Veľká Británia. V bode 183 Paposhvili EDĽP konkrétne uvádza, že „inými veľmi výnimočnými prípadmi“, ktoré môžu v zmysle rozsudku N. v. Spojené kráľovstvo vyvolať problém z hľadiska článku 3, treba rozumieť prípady vyhostenia vážne chorej osoby, keď

* Tieto odkazy sa týkajú znenia príručky aktualizovanej 31. júna 2018. V znení aktualizovanom 31. decembra 2018 sa jedná o body 311 a 297.

† V znení príručky aktualizovanej 31. decembra 2018 sa jedná o bod 314.

existujú vážne dôvody sa domnievať, že táto osoba, hoci nie je vystavená bezprostrednému ohrozeniu života, by v dôsledku absencie primeranej zdravotnej starostlivosti v krajine určenia alebo jej nedostupnosti čelila reálnemu riziku vážneho, rýchleho a nenapraviteľného zhoršenia zdravotného stavu, ktoré by viedlo k intenzívnemu utrpeniu alebo významnému skráteniu očakávanej dĺžky jej života. ESLP spresňuje, že v týchto prípadoch bola dosiahnutá vysoká minimálna miera závažnosti potrebná na uplatnenie článku 3 Dohovoru v prípadoch týkajúcich sa vyhostenia vážne chorých cudzincov.

- 52 Cour du travail de Liège (Pracovný súd Liège) poznamenáva, že predvídateľné následky prerušenia poskytovania zdravotnej starostlivosti R zrejme vo všetkých ohľadoch zodpovedajú minimálnej miere závažnosti definovanej v rozsudku Paposhvili.
- 53 Na druhej strane fyzická prítomnosť LM pri jeho plnoletej dcére je rovnako nevyhnutná, ako keď bola maloletá, vzhľadom na jej osobitnú zraniteľnosť súvisiacu so závažnosťou choroby, ktorou je postihnutá.
- 54 Hoci CPAS v tejto súvislosti správne poukazuje na to, že nepriznanie LM sociálnej pomoci samo osebe nepredstavuje porušenie jeho súkromného a rodinného života, keďže toto porušenie nie je priamym dôsledkom neposkytnutia sociálnej pomoci, ale príkazu na opustenie územia určeného dotknutej osobe, naopak nemožno súhlasiť s tvrdením CPAS, že „rozhodnutie, proti ktorému bola podaná žaloba, *de facto* nebráni súčasnému odvolateľovi naďalej žiť so svojou dcérou a každodenne jej pomáhať“.
- 55 V skutočnosti sa nemožno vyhnúť otázke finančných prostriedkov potrebných na to, aby dotknutá osoba mohla naďalej poskytovať podporu svojej plnoletej dcére a byť pri nej fyzicky prítomná. LM, ktorý je ešte stále v produktívnom veku, je vylúčený z trhu práce z dôvodu neoprávneného pobytu na danom území a v dôsledku toho je zbavený možnosti mať vlastné finančné prostriedky.

V. Rozhodnutia Cour du travail de Liège (Pracovný súd v Liège)

- 56 Z dôvodu právnej zložitosti tejto otázky vzhľadom na plnoletosť dcéry dotknutej osoby je opodstatnené, aby Cour du travail de Liège (Pracovný súd v Liège) podal návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor Európskej únie. Na druhej strane Cour du travail de Liège (Pracovný súd v Liège) podal na Cour constitutionnelle (Ústavný súd) návrh na vydanie predbežného nálezu o možnom porušení ustanovení ústavy týkajúcich sa rovnosti pred zákonom, zákazu diskriminácie, rešpektovania súkromného a rodinného života a práva viesť život v súlade s ľudskou dôstojnosťou. Nakoniec Cour du travail de Liège (Pracovný súd v Liège) znova otvára diskusiu s cieľom umožniť účastníkom konania vyjadriť sa k stavu odkázanosti.

VI. Podanie návrhu na Súdny dvor Európskej únie

57 Cour du travail de Liège (Pracovný súd v Liège, Belgicko) žiada Súdny dvor, aby rozhodol o tejto prejudiciálnej otázke:

„Je článok 57 ods. 2 prvý pododsek bod 1 belgického základného zákona z 8. júla 1976 o verejných centrách sociálnej pomoci v rozpore s článkami 5 a 13 smernice 2008/115/ES vyloženými s prihliadnutím na článok 19 ods. 2 a článok 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj na článok 14 ods. 1 písm. b) tejto smernice a na články 7 a 12 Charty základných práv Európskej únie, ako sú vyložené v rozsudku Súdneho dvora Abdida z 18. decembra 2014 (C-562/13):

- po prvé v tom zmysle, že vedie k tomu, že cudzincovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretieho štátu, neoprávnene sa zdržiavajúcim na území členského štátu, nezabezpečuje tento členský štát jeho základné potreby, v rámci možností, v období, kedy prebieha konanie o žalobe o neplatnosť a o návrhu na odklad výkonu, ktoré tento cudzinec podal vo vlastnom mene a ako zástupca svojho vtedy ešte maloletého dieťaťa proti rozhodnutiu, ktorým mu bolo prikázané opustiť územie členského štátu,
- hoci po druhé, na jednej strane uvedené dieťa, teraz už plnoleté, trpí vážnou chorobou a vykonanie tohto rozhodnutia ho môže vystaviť vážnemu riziku podstatného a nenapraviteľného zhoršenia jeho zdravotného stavu, a na druhej strane prítomnosť tohto rodiča pri jeho plnoletom dieťati je lekármi považovaná za nevyhnutnú z dôvodu zraniteľnosti dieťaťa, ktorá vyplýva z jeho zdravotného stavu (recidivujúce krízy kosáčikovitej anémie a nutnosť chirurgického zákroku, aby sa zabránilo jeho ochrnutiu)?“